

GAZETA BEZPŁATNA

PULS REGIONU



MAGAZYN SAMORZĄDÓW
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO



Nr 125 kwiecień — czerwiec 2015 r.

ISSN 1508 – 4558 nakład 6.000 egz.



25 lat
wspieramy sektor
rolno-spożywczy



Mój komentarz

Czy wiecie Państwo ile kapliczek stoi na Warmii? A może słowo „łosieri” coś Wam mówi? Jeśli niewiele – zachęcam do lektury tekstu dr Izabeli Lewandowskiej z cyklu „Dziedzictwo kulturowe”. Tym razem autorka pisze o „majowym” i wspomnianych „łosierach”. Ale przecież nie tylko o historii w tym numerze „Pulsu” możecie poczytać. I tu pozwolę sobie ponownie zadać nieco prowokujące (do czytania oczywiście) pytanie – ilu uczniów wzięło udział w plenerowej imprezie Agencji Rynku Rolnego „Jem owoce, piję mleko...”? Jeśli zechcecie poszukać odpowiedzi, to warto zastanowić się, dlaczego właściwie takie akcje są organizowane i ile wymaga to zachodu. Warto poczytać także o problemach pszczelarzy, wizycie ukraińskich i białoruskich dziennikarzy, którzy obserwowali ekologiczne inwestycje powstałe za unijne pieniądze. A skoro o ekologii wspominałem, to po raz kolejny zachęcamy do wzięcia udziału w konkursie „Eko-sołectwo”. Zasady są proste, zysk – oczywisty. Dlatego namawiam do... przygotowań. Szczegóły związane z piątą już edycją konkursu znajdziecie Państwo na ostatniej stronie pisma. Życzę zatem miłej lektury poczynszy od słów, które właśnie czytacie, po tę stronę ostatnią.

Redaktor



stawia na bezpieczeństwo!

Praca w rolnictwie jest szczególnie niebezpieczna i stwarza wiele zagrożeń powodujących wypadki, a w konsekwencji utratę zdrowia lub życia. Działania prewencyjne KRUS, na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym rolników prowadzone są na terenie całego kraju od 1993 roku.

Do promowania zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym oraz informowania o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi wykorzystujemy różne formy działań - szkolenia, pogadanki, konkursy i olimpiady wiedzy o bhp, pokazy i przeglądy gospodarstw.

W 2014 roku pracownicy Oddziału Regionalnego KRUS w Olsztynie oraz podległych placówek przeprowadzili 150 szkoleń, w których uczestniczyło ponad 1650 rolników. Ponieważ pragniemy dotrzeć do jak największej grupy odbiorców prowadzimy działania prewencyjne także podczas spotkań organizowanych przez inne instytucje. Rolnicy biorą udział w licznych konkursach wiedzy o bhp. O naszych działaniach informujemy poprzez stronę www.krus.gov.pl w zakładce kalendarz wydarzeń prewencyjnych, gdzie znajdą Państwo informacje o miejscu, dacie i tematyce organizowanych wydarzeń.

Mając na uwadze bezpieczeństwo dzieci i młodzieży związanej ze środowiskiem wiejskim, szkolenia i pogadanki prowadzone są również dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów oraz uczniów szkół rolniczych. Wiedzę o zagrożeniach i zasadach bezpiecznej pracy w rolnictwie popularyzujemy organizując stoiska informacyjno-edukacyjne podczas imprez masowych.

Niezmiennie ważnym elementem działań realizowanych przez KRUS jest prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym. Ponieważ najliczniejszą grupę wypadków stanowią „upadki osób”, od początku działalności Kasy prewencja wypadkowa skierowana była przede wszystkim na ograniczenie wypadków z grupy „upadek osób”. Przedsięwzięcia te w ostatnich latach podejmowane są pod hasłem „Upadek to nie przypadek”. Celem kampanii jest uświadomienie rolnikom potrzeby dbałości o ład i porządek w miejscu pracy, przestrzegania zasad ochrony zdrowia i życia, konieczności stosowania obuwia i odzieży roboczej oraz ochrony pracy, a także dbałości o stan zdrowia. „Nie daj się wkręcić” - to hasło kolejnej kampanii, mającej na uwadze zapobieganie groźnym w skutkach pochwyceniom i uderzeniom przez ruchome części maszyn i urządzeń. W tej grupie wypadkowej w roku 2014 zdarzenia wypadkowe stanowiły 13,1% wszystkich wypadków w rolnictwie. Dobrze traktujesz, mniej ryzykujesz - to nowe hasło, związane z problemem wypadków podczas obsługi zwierząt. W grupie wypadkowej „uderzenia, przygniecenia bądź pogryzienia przez zwierzęta” w 2014 roku odnotowano 12% wypadków w rolnictwie. Zwracamy uwagę, że bezpieczeństwo i higiena pracy z żywym inwentarzem w dużej mierze zależy od zapewnienia właściwych warunków jego bytowania w gospodarstwie rolnym.

Największym działaniem medialnym jest trzyletnia kampania „Szczuj Życie Bezpieczna Praca w Gospodarstwie Rolnym” rozpoczęta w 2013 roku przez Państwową Inspekcję Pracy. Jej głównym celem jest ograniczenie ryzyka wypadkowego oraz poprawa ochrony zdrowia i życia rolników i członków ich rodzin.

Obecnie rolnicy coraz więcej czasu muszą poświęcać na prowadzenie i zapewnienie rentowności gospodarstw, dlatego ze swojej strony staramy się przekazać im maksimum wiedzy, aby nie zapomnieli o bezpieczeństwie swoim i swoich bliskich – bo życie i zdrowie jest wartością bezcenną!



Materiały źródłowe:

Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działania prewencyjne KRUS w 2014 roku
<http://www.krus.gov.pl/zadania-krus/prewencja/dzialalnosc-prewencyjna/dzialalnosc-szkoleniowa/>
<http://www.krus.gov.pl/zadania-krus/prewencja/dzialalnosc-prewencyjna/dzialalnosc-pozaszkoleniowa/>
<http://www.bhpwrolnictwie.pl/>
<http://www.krus.gov.pl/aktualnosci/dokument/artukul/list-otwarty-prezesa-krus-do-rolnikow-1/>
http://www.krus.gov.pl/fileadmin/moje_dokumenty/obrazki/broszury_prewencja/Ochrona_zycia_i_zdrowia_2009.pdf
 Agro Serwis nr 5 (548) rok XXIV s. 55.



PULS REGIONU



MAGAZYN SAMORZĄDÓW
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO



Robert Abakanowicz i zespół

Reklama

Kierownik Biura Reklamy

Sylwia Szkamruk

tel. 89 535 48 92 fax 89 535 48 91 e-mail: inter@cso.pl

Korekta:

Jolanta Grochowska

Grafika, skład, łamanie:

Zbigniew Nowicki, tel. 515 241 779

e-mail: reklama@data.pl

Wydawca:

INTER PRIM Sp. z o.o. ul. Św. Wojciecha 2/23

10-038 Olsztyn

Dyrektor Wydawnictwa

Irena Węgrowska

Zarząd wydawnictwa:

Prezes Wydawnictwa

Jarosław Kosiński

inter-prim@neotrada.pl

Redakcja:

ul. Św. Wojciecha 2/23, 10-038 Olsztyn

tel./fax 89 535 48 90, 89 535 48 91, 89 535 48 92

e-mail: inter@cso.pl

Kolportaż poprzez Poczta Polska do firm i instytucji na terenie Olsztyna, do 116 urzędów miast, gmin, miast i gmin oraz 19 starostw. Wszystkie sołectwa woj. warmińsko-mazurskiego (2235), nadleśnictwa (39). Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Urząd Marszałkowski i Urząd Wojewódzki.

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów w publikowanych artykułach i nadesłanych materiałach. Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń oraz jakość nadesłanych materiałów. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 - 2020

Konsumenci coraz częściej kierują się podczas zakupów żywności walorami smakowymi, zdrowotnymi czy też tradycją wytwarzania oraz jakością produktu. Niesie to za sobą większy popyt na żywność spełniającą nowe oczekiwania kupujących.

Wyjdź naprzeciw potrzebom konsumentów!

**Jeśli wytwarzasz produkty rolne lub środki spożywcze
w ramach systemów jakości
skorzystaj ze wsparcia działań informacyjnych i promocyjnych
realizowanych przez grupy producentów rolnych.**

W ramach działania

**„Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych”
będzie można uzyskać pomoc w wysokości 70% kosztów kwalifikowalnych.**

www.arr.gov.pl



25 lat
wspieramy sektor
rolno-spożywczy



Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich



„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Publikacja opracowana przez Agencję Rynku Rolnego. Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach
Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013
Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Dr hab. Izabela Lewandowska
z cyklu: Dziedzictwo kulturowe

Spuścizna wieku XIX – cz. 5:

Majowe i łosierzy

W każdy warnijski wsi stoją kapelki. Noziancy jych ludzie łustoziali, jek sia noszo Matulka w Gyczwołdzie dziywczoczkom pokozala w ty-sionc łosiómset siytómdziesiöntam siódmam roku. Koždan kościół je pod wezwaniem jekygoś śwantego i corok je w tam kościele łodput tygo śwantego.

To je zielge śwanto warnijskich katolików.

To fragmentaryczny opis zwyczajów kościelnych, które kultywowano w maju i miesiącach letnich. Napisany jest w gwarze warmińskiej, a więcej o tym przeczytacie Państwo w przygotowywanym do druku *Elementarzu gwary warmińskiej* poświęconym zwyczajom i tradycjom naszego regionu.

Krajobraz kulturowy Warmii to nie tylko piękno polodowcowego ukształtowania terenu, nie tylko wyniosłe kościoły i zamki pozostawione po czasach krzyżackich i biskupich, nie tylko pałace junkrów pruskich i polskiej szlachty. To także mała architektura sakralna i związane z nią święta kultywowane przez prosty lud warmiński. Najstarsze kapliczki naszego regionu pochodzą z wieku XVIII. Do naszych czasów pozostało ich zaledwie kilka. Natomiast najwięcej kapliczek powstało w drugiej połowie wieku XIX i na początku XX. Było to związane z nasilającym się uciskiem narodowościowym, a przede wszystkim językowym, ludności nie niemieckiej w Prusach Wschodnich. Kanclerz Bismarck wprowadził ostrą politykę walki z kulturą i Kościołem katolickim, zwaną kulturkampfer, oraz germanizację szkół, urzędów, wojska. To mocno uderzyło w uczucia religijne katolickich Warmiaków. Szczególnie, gdy zabraniano modlić i przygotowywać się do I komunii świętej w języku polskim. W tym samym czasie dla ewangelickiej części mieszkańców Prus Wschodnich zaczęto budować nowe kościoły w stylu neogotyckim. Zwłaszcza po objawieniach maryjnych w Gietrzwałdzie w 1877 roku nasiliła się ludowa religijność społeczeństwa wiejskiego. Wtedy też zaczęto masowo budować kapliczki, które od tamtej pory są kulturowym wyznacznikiem tego regionu. O kapliczkach warmińskich powstało już sporo prac, np. Janusza Hochleitnera, Stanisława Kuprianiuka i Iwony Liżewskiej. Oblicza się, że jest ich w naszym województwie ok. 3.000.



**Kapliczka
w Prejłowie**

Kapliczki mają różnorodne kształty (okrągłe, ostrosłupowe) i wysokości (jedno-, dwu- a nawet trzykondygnacyjne); z niszami na jedną stronę lub na cztery strony świata; z dzwonnicką lub bez. Wewnątrz mieszczą się figury świętych, Pieta z ukrzyżowanym Chrystusem lub Gietrzwałdzka Pani. Zazwyczaj ubrana jest ona w błękitną szatę, bo błękit to kolor warmiński, od kwiatków lnu. Ludzie przy kapliczkach najczęściej modlą się do gietrzwałdzkiej Matki Boskiej.

W maju koło pięknie przystrojonej kapliczki zbierają się młodzi i dorośli na nabożeństwo majowe. Odmawiają litanie, a w październiku różaniec. W okresie PRL ten zwyczaj nie był tak popularny, bano się władz ludowych i często skrywano swoją wiarę. Dzisiaj coraz liczniej mieszkańcy wiosek gromadzą się właśnie przy kapliczkach, by nie tylko wspólnie modlić się, ale też kontynuować tradycje swych przodków. Przecież kult Matki Boskiej jest typowy nie tylko na Warmii, ale też w innych częściach Polski, a także na dawnych Kresach, skąd na Warmię i Mazury po II wojnie światowej przesiedlono wielu Polaków.



W okresie letnim i jesiennym widać wśród polnych dróg idące w kierunku kościoła pielgrzymki, w gwarze nazywane łosierami. Słowo „łosiera” pochodzi od „ofiara”, z którą pielgrzymi udawali się w błagalną lub dziękczynną podróż do miejsca świętego. Ten zwyczaj też ma już kilkadziesiąt lat. Kościół pielgrzymkowy jest zawsze pięknie przystrojony kwiatami, zielenią i kolorowymi wstążkami. Przed nim stoją stragany z różnymi zabawkami i cukierkami. Pielgrzymki wychodzą z różnych wsi pod przywództwem miejscowego księdza lub tak zwanego przewodnika, który intonuje pieśni i podąża wyznaczoną drogą.



Przed odpustowy kościół wychodzi ksiądz, który wita pielgrzymów z krzyżem i chorągwiem i wprowadza do świątyni. W naszym regionie najbardziej znane są odpusty w Gietrzwałdzie, Stoczku Warmińskim, Bartągu, Barczewie, Klebarku Wielkim. Po mszy ludzie rozchodzą się do swoich rodzin lub przyjaciół na ucztę. Taka uczta po warmińsku nazywa się kiermas. Pisał o tym bardzo pięknie jeszcze w okresie międzywojennym ks. Walenty Barczewski w książce *Kiermasy na Warmii*.

*Ilustracje do przygotowywanego
 Elementarza gwary warmińskiej namalowała Anna Rok;
 fotografie kapliczek Izabela Lewandowska*

Uroczyste podpisanie umowy delegowania Samorządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego zadań Agencji płatniczej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020

Podpisanie umowy delegowania zadań

28 maja 2015 roku w Centrali Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) w Warszawie odbyło się uroczyste podpisanie umowy delegowania Samorządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego zadań Agencji płatniczej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020).

Na zaproszenie Prezesa ARiMR Pana Andrzeja Grossa na podpisanie umów stawili się marszałkowie województw oraz Prezes Agencji Rynku Rolnego.

Ze strony Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego umowę podpisał Pan Gustaw Marek Brzezina-Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Pani Sylwia Jaskulska - Członek Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, nadzorująca wdrażanie PROW 2014-2020 w województwie warmińsko-mazurskim.

Treść umowy została zaakceptowana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgodnie z wymogiem określonym w przepisach dotyczących wspierania rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW 2014-2020.

Dokument określa szczegółowy zakres zadań delegowanych przez ARiMR do Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, warunki i sposób ich realizacji, zakres odpowiedzialności i obowiązki stron, jak również rodzaj informacji i dokumentów towarzyszących, które będą przekazywane Agencji płatniczej wraz z terminami ich przekazywania. Umowa zawiera postanowienia zapewniające prawidłowe wykonywanie przez Samorząd Województwa zadań delegowanych w przypadku dwóch działań:

- podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich,
- wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER.

Ponadto odnosi się do jednego poddziałania dotyczącego wsparcia na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa.

Nowa perspektywa finansowa

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) opracowano na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005, a także aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Celem głównym PROW 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.

3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

W ramach PROW 2014-2020 będzie realizowanych łącznie 15 działań, z których 3 zostały powierzone samorządom województw, będącym instytucjami wdrażającymi:

1. Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa-scalanie gruntów.
2. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, w tym: gospodarka wodno-ściekowa, budowa i modernizacja dróg lokalnych, ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego, inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne, kształtowanie przestrzeni publicznej oraz inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele lokalnych produktów.
3. Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, w tym: wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, wdrażanie projektów współpracy oraz funkcjonowanie lokalnej grupy działania.

Realizacja tych działań będzie miała na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. PROW 2014-2020 będzie kontynuował działania realizowane w latach 2007-2013. Nowe możliwości wspierania zadań wpłyną na dalszy rozwój przedsiębiorczości, potencjału kulturalno-turystycznego, ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz dalszą modernizację infrastruktury technicznej. Po raz pierwszy wsparciem będą objęte drogi lokalne na obszarach wiejskich.

Dalsze wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju przez Lokalne Grupy Działania wzmocni realizację oddolnych inicjatyw społeczności lokalnych oraz wesprze innowacyjne projekty, łączące zasoby ludzkie, naturalne, kulturowe oraz historyczne.

Łączne środki publiczne, zaplanowane na realizację PROW 2014-2020 w naszym kraju wyniosą 13 513 295 000 euro, w tym: 8 598 280 814 euro z budżetu UE (EFRROW) i 4 915 014 186 euro wkładu krajowego.

Szczegółowe informacje na temat PROW 2014-2020 dostępne są na stronach internetowych:
www.minrol.gov.pl - Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
www.prow.warmia.mazury.pl - Urzędu Marszałkowskiego Woj. Warmińsko-Mazurskiego

Instytucja Wdrażająca:
Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa
ul. Emilii Plater 1, 10-562 Olsztyn
sekretariat: (89) 521 92 50, fax (89) 521 92 59
sekretariat PROW: (89) 521 92 85, fax (89) 521 92 89
e-mail: dow@warmia.mazury.pl



Pan Gustaw Marek Brzezina
Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Dobre pomysły zasługują na kontynuację. Podobnie jak w ostatnich latach, także w najbliższym okresie, rozwój gmin i miejscowości naszego województwa zostanie objęte wsparciem finansowym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Choć w ostatnich latach zrobiliśmy duży postęp w zakresie infrastruktury, nadal inwestycje w rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnych stanowią będą jeden z kluczowych kierunków. Nowością w Programie są dofinansowania do remontów lokalnych dróg. Nie mam wątpliwości, że konkursy w tym zakresie cieszyć się będą wielkim zainteresowaniem, bo i potrzeby drogowe są wciąż olbrzymie. Jednak PROW to nie tylko twarda infrastruktura. Duży nacisk w nowej perspektywie unijnej postawimy na odnowę miejscowych zabytków. To skarby naszych małych Ojczyzn, które stanowią o dziedzictwie kulturowym regionu. Zasługują one na odpowiednią ochronę i wielką dbałość. Podobnie jak przestrzeń publiczną małych miejscowości, jeżeli jest zadbana, integruje i zachęca mieszkańców do większej aktywności społecznej.



Pani Sylwia Jaskulska
Członek Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Reprezentując Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podpisałam umowę delegowania zadań Agencji Płatniczej do podmiotów wdrażających w ramach realizacji obowiązków wynikających z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Uważam, że przekazanie takich zadań samorządom było bardzo dobrą decyzją, która pozwoli na bardziej efektywne wykorzystanie środków Programu. Władze samorządowe mają bezpośredni kontakt z lokalnymi grupami działania, a co za tym idzie lepszą wiedzę o ich potrzebach.

Fascynująca pasja

Współczesna cywilizacja to intensywne życie każdego z nas pośród wynalazków i ułatwień, którym paradoksalnie towarzyszy ciągły pośpiech, nadmierny stres, niedobór snu i brak czasu na wypoczynek. Taki stan u wielu ludzi bardzo szybko skutkuje nasileniem problemów zdrowotnych uznanych przez medycynę za choroby cywilizacyjne, wśród których wysoką pozycję mają choroby psychiczne i nerwice czynnościowe.

Odczuwając narastający dyskomfort wielu z zabieganych ludzi dochodzi do wniosku, że koniecznym jest co pewien czas wybranie się na wycieczkę do lasu, uprawianie działki, albo... założenie pasieki. Chodzi ogólnie o to, aby zaspokoić potrzebę nawiązania i utrzymywania bliskiego kontaktu z przyrodą, co w przypadku zajmowania się pszczołami dodatkowo daje się wesprzeć wizją pozyskania pysznego miodu na potrzeby swojej rodziny.

Już przy wstępnym zainteresowaniu życie pszczoł okazuje się bardzo ciekawym i wzbudza chęć jego poznania. W pewnym momencie przeważa ona nad obawami o ból wynikający z ewentualnego użądlenia, i... kandydat na pszczelarza gotów jest do podjęcia tego wyzwania.



Warto zatem podkreślić, że realizując swoje obowiązki wobec pszczoł pszczelarz poznaje wspaniałe zorganizowane życie rodziny pszczelej, a zarazem sam poddaje się procesowi samowychowania, gdyż doznane niepowodzenie czy choćby niezrozumienie obserwowanych sytuacji pociąga za sobą potrzebę refleksji i poszukiwania potrzebnej wiedzy. Każdy przegląd rodziny pszczelej dokonywany jest przecież bez podręcznego komputera i wiąże się z koniecznością dokonania trafnej oceny bieżącej sytuacji oraz podjęcia działań właściwych ze względu na stan fizjologiczny i zdrowotność naszych podopiecznych. Pszczelarz musi dobrze „odczytać” zachowania i działania pszczoł, gdyż bez tego wykonywane w ulu zabiegi nie dadzą pożądaných rezultatów. Jednak niezbędna wiedza pszczelarza dotyczy nie tylko biologii i oznak zdrowia pszczoł, ale także uprawy roślin pożytkowych, środków ochrony roślin i ich stosowania, higieny, meteorologii czy klimatologii. Często trzeba zaradzić „od ręki” powstałemu problemowi i w ten sposób pszczelarz staje się sprawnym majsterkowiczem, który nieraz wynajduje oryginalne rozwiązania.

Ponieważ pszczelarz nie może zmienić naturalnych reguł życia pszczoł zmuszony jest do ich dobrej znajomości oraz niezbędnej obowiązkowości, odpowiedzialności i solidnej pracy, gdyż każde przeoczenie, zaniechanie czy spóźnienie w wykonaniu niezbędnej czynności skutkuje niepowodzeniem. Stąd bierze się powszechna opinia o wyjątkowej aktywności pszczelarzy w korzystaniu z każdej

okazji do pozyskiwania nowej wiedzy, podnoszenia swoich kwalifikacji i umiejętności



Pszczoła to specyficzne zwierzę gospodarskie, którego podstawowych potrzeb życiowych nie da się zaspokoić prostym podaniem do ula właściwej paszy. Źródłem pokarmu dla pszczoł są dostępne w zakresie ich lotów rośliny dostarczające pyłku, nektaru, spadzi czy surowców do wytworzenia propolisu. Mogą one być dostępne wyłącznie w środowisku przyrodniczym wokół pasieki, ale to pszczelarz decyduje o tym gdzie stoją jego ule i w części także o tym jakie krzewy, drzewa i zasiewy są źródłem pożądanego pożytku w ciągu sezonu pasiecznego.



Pszczelarz zawsze też pamięta, że pozostałości podanego pszczołom syropu cukrowego, który uzupełnia zimowe zapasy pokarmu rodziny pszczelej nie mają cech naturalnego miodu i nie mogą trafić do niego podczas miodobrania. Dlatego pobudza ich spożycie w okresie wiosennego rozwoju rodzin pszczelich, dzięki czemu osiągają one wysoki potencjał produkcyjny podczas kwitnienia głównych roślin pożytkowych i gromadzą większe zapasy wysokiej jakości pożądanego przez ludzi produktu

Częsty kontakt pszczelarza ze swymi podopiecznymi wyzwala w nim duże zasoby energii, mobilizuje do potrzebnych działań i chroni przed frustracjami. Skłania też bardzo wielu z nich do aktywnego działania społecznego na rzecz zachowania i powiększania zasobów środowiska naturalnego.

Dr Ryszard S. Pałach



Zapobieganie zatruciom pszczół wymaga ustalenia skutecznych dróg komunikacji

Coraz większa intensyfikacja produkcji roślinnej i zwierzęcej – niestety – ściśle wiąże się z narastającą chemizacją. Przyznać należy, że postępujące wdrażanie ogólnych zasad zintegrowanej ochrony roślin oraz dobrej praktyki ochrony roślin daje nadzieję dojścia do lepszego stanu rzeczy, jednak realna zmiana świadomości rolników i rzeczywistej poprawy sytuacji w tym zakresie wymaga jeszcze wiele czasu.

Obok innych następstw jakie wiążą się z szerokim stosowaniem środków ochrony roślin rokrocznie notowanym problemem są zatrucia pszczół wynikające z nieprawidłowego użycia oferowanych rolnikom produktów poprzez ignorowanie informacji i zaleceń znajdujących się na etykiecie środka ochrony roślin. Istotne jest zarówno przestrzeganie dawki stosowanego preparatu jak i okresu karencji, który zapobiega kontaktowi użytego środka z pszczołami za pośrednictwem kwitnących roślin objętych wykonywanym zabiegiem (chodzi zarówno o roślinę uprawną, jak i niepożądane chwasty).

Inspekcja ochrony roślin wskazuje także, że do zapewnienia bezpiecznego stosowania środków ochrony roślin niezbędna jest właściwa komunikacja rolnika (producenta) z pszczelarzami. Ponieważ coraz więcej rolników chce świadomie korzystać z usługi zapyłania ich upraw przez pszczoły niezbędnym jest, aby w szczególnych sytuacjach mieli oni możliwość kontaktowania się i współdziałania z właścicielami pasiek, z których pszczoły docierają do tych plantacji. Te sytuacje to między innymi taki układ warunków pogodowych, kiedy skuteczne wykonanie zabiegu przeciwko patogenowi we właściwej fazie jego rozwoju nie jest możliwe po ustaniu lotu pszczół, czyli drastycznie zagraża narażeniem pszczół na zatrucie.

Możliwość nawiązania przez plantatora pilnego kontaktu z właścicielami pasiek stacjonujących w odległości obejmującej zasięgiem lotu pszczół daną plantację pozwala rolnikowi na uzgodnienie z pszczelarzami warunków dokonania okresowego wywozu pasieki poza zagrożony teren. Współpracujący z pszczelarzami plantator powinien też rozważyć wcześniejsze (np. zimą) odbycie właściwych rozmów z właścicielami pasiek, co umożliwi ustalenie i przygotowanie sposobu skutecznego współdziałania na wypadek wystąpienia takiej potrzeby. Można w ramach takich kontaktów rozważyć także warunki techniczne, jakie należałoby wspólnie zapewnić, aby możliwe było bezpieczne dla pszczół wstrzymanie ich wylotów z uli na okres 2-3 godzin i przez to uniknąć konieczności uciążliwego i kosztownego wywożenia pasieki. Daleko posunięte rozumienie interesu drugiej strony na pewno pozwoli na wypracowanie wzajemnie optymalnej strategii działania, która przy zapewnieniu ustalonego przepływu informacji daje możliwość unikania zdarzeń niekorzystnych dla obu stron.

Należy przypomnieć, że w poprzednim systemie gospodarczym – czyli już przed 25-ciu laty – funkcjonowała w naszym kraju zasada zobowiązująca pszczelarzy do corocznego przekazywania służbie rolnej właściwego terytorialnie urzędu gminy informacji o miejscu stacjonowania pasieki oraz danych kontaktowych jej właściciela. Dziś takich specjalistów nie we wszystkich urzędach gmin można spotkać, więc może lepszym rozwiązaniem byłoby skierowanie przez pszczelarzy takich informacji bezpośrednio do sołtysów wsi znajdujących się w promieniu 3-4 km od miejsca stacjonowania pasieki. Wtedy oni mogliby wykaz zgłoszonych im pasiek wywiesić na stosownej tablicy ogłoszeń lub właściwe informacje przekazać bezpośrednio producentom rolnym znanym im w swojej miejscowości. Pozostaje

jednak problem zgodności takiej procedury z przepisami o ochronie danych osobowych.



Być może właściwszym rozwiązaniem służącym poprawnej komunikacji osób stosujących środki ochrony roślin z pszczelarzami jest uzyskanie informacji o tych rolnikach przez pszczelarzy od miejscowych sołtysów i listowne skontaktowanie się pszczelarzy z takimi osobami. Tak czy inaczej pszczelarze nie mieszkający tam gdzie stacjonuje ich pasieka zwykle nie znają tak dobrze tego terenu, aby samodzielnie dotrzeć do tych, z którymi współdziałanie jest potrzebne obydwu stronom, bo poza gospodarstwami ekologicznymi środki ochrony roślin są w powszechnym użyciu jako niezbędny czynnik warunkujący uzyskanie pożądanych plodów rolnych.



A może dobrym pomysłem jest przedyskutowanie różnych rozwiązań praktycznych w gronie przedstawicieli powszechnej organizacji rolniczej jaką jest izba rolnicza oraz organów lokalnych samorządu mieszkańców?

Dr Ryszard S. Pałach



IV edycja imprezy sportowej „Jem owoce, piję mleko – w życiu zajdę daleko”

W dniu 22 maja 2015r. odbyła się IV edycja imprezy sportowej pod hasłem „Jem owoce, piję mleko – w życiu zajdę daleko”, która została doceniona przez Komisję Europejską i umieszczona w „Katalogu najlepszych praktyk w dziedzinie komunikacji – dobre przykłady projektów złożonych w latach 2012 – 2013”.

Wydarzenie zorganizował Oddział Terenowy ARR w Olsztynie we współpracy z Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 3 w Olsztynie, Stowarzyszeniem Na Rzecz Edukacji Dzieci i Rozwoju Obszarów Wiejskich WROTA w Łankowicach oraz Przedszkolem Miejskim nr 5 w Olsztynie. Wśród przybyłych gości byli: przedstawiciele władz samorządowych na czele z Prezydentem Miasta Olsztyna - Piotrem Grzymowiczem, Warmińsko-Mazurski Wicekurator Oświaty – Dorota Anuszkiewicz oraz Maria Pawłowska – Dyrektor Biura Wspierania Konsumpcji i Anna Bisz - Kierownik Działu Owoców w Szkole z Centrali ARR w Warszawie.

Główne cele odbywającej się corocznie imprezy to:

- propagowanie zdrowego stylu odżywiania się wśród dzieci i młodzieży,
- popularyzacja programów „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”,
- propagowanie zdrowego trybu życia oraz uprawiania sportu, jako najlepszej formy aktywnego wypoczynku i rekreacji dzieci.

Impreza jest adresowana do dzieci z przedszkoli oraz klas „0” i klas I-III szkół podstawowych, które biorą udział w programie „Owoce i warzywa w szkole” lub „Mleko w szkole” z woj. warmińsko-mazurskiego. W bieżącym roku uczestnicy rywalizowali o Puchar Dyrektora Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego w Olsztynie. Atrakcyjne nagrody rzeczowe zostały ufundowane przez ARR oraz liczne podmioty wspierające imprezę. Były to m.in.: rejs statkiem Żeglugi Ostródzko-Elbląskiej, wycieczka do gospodarstwa agroturystycznego na Warmii i Mazurach, miejsce na kolonii w kraju, vouchery do szkoły piłkarskiej BSS, zaproszenia na „Dzień otwartych koszar” oraz karnety: do parków rozrywki, na warsztaty Akademii Młodych Odkrywców, jazdę konno, jazdę gokartami na profesjonalnym torze oraz do Wodnego Centrum Rekreacyjno-Sportowego w Olsztynie.

W imprezie wzięło udział ponad 3 500 dzieci z placówek oświatowych z woj. warmińsko-mazurskiego. Dzieci w poszczególnych konkurencjach sportowych uczestniczyły w 5-osobowych drużynach. W rywalizacji sportowej wystartowało 50 drużyn, w tym 19 w kategorii „Przedszkolaki” – dzieci w wieku 5-6 lat tj. dzieci z przedszkoli oraz klas „0” szkół podstawowych i 31 drużyn w kategorii „Uczniaki” – dzieci z klas I-III szkół podstawowych.

Zawodnicy w obydwu kategoriach wiekowych startowali w 5 konkurencjach: Szaleta ogórkowa, Wykopki, Toczywanie jabłek, Segregacja owoców i warzyw, Sianie marchewek. Podczas zawodów, dzieci z drugich klas placówek oświatowych biorących udział w zabawie, brały również udział w konkursie „Owocowy siłacz”. W tym konkursie w kategorii dziewcząt zwyciężyła Lena Piotrowicz ze Szkoły Podstawowej nr 2 z Ostródy, a w kategorii chłopców najlepszy był Kewin Stanowicki ze Szkoły Podstawowej nr 4 z Ostródy. Ponadto w czasie imprezy odbył się również konkurs dla kibiców dopingujących swoje drużyny pod hasłem „Krzyczący sad”. Zwycięzcą w tej konkurencji okazała się Szkoła Podstawowa im. M. Kopernika z Lubawy. W tym roku oprócz rywalizacji sportowych na uczestników czekało mnóstwo dodatkowych atrakcji m.in.: występ Reprezentacyjnej Orkiestry Wojskowej, pokazy: sprzętu wojskowego, wyposażenia policyjnego oraz gokartów i robotów. W czasie imprezy dzieci mogły zobaczyć pokaz pasterstwa owiec i kóz w wykonaniu psa oraz pokaz tresury psa policyjnego. Dużym zainteresowaniem wśród dzieci cieszyła się możliwość obserwacji pracy pszczół w demonstracyjnym szklanym ulu. Wydarzeniu towarzyszyły również występy artystyczne dzieci, występ mistrzyń Polski cheerleaderek SOLTARE oraz pokaz ogniowy i ogromnych baniek mydlanych. Patronat medialny nad imprezą objęły: TVP Olsztyn, Radio Olsztyn, Radio Zet Gold, Radio ESKA, Radio Plus oraz Gazeta Olsztyńska, Nasz Olsztyniak, wm.pl.

W tym roku w kategorii „Przedszkolaki” zwyciężyła **Szkoła Podstawowa w Bartach**, natomiast w kategorii „Uczniaki”:

Szkoła Podstawowa im. M. Kopernika z Lubawy.



ARR oferuje program w szkole



Program „Owoce i warzywa w szkole” powstał w 2009 roku i skierowany jest w Polsce do dzieci realizujących obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego zorganizowanego w szkołach podstawowych oraz do dzieci uczęszczających do klas I – III tychże szkół. Głównym celem programu jest kształtowanie wśród dzieci dobrych nawyków żywieniowych, a w szczególności – zwiększenie ilości spożywanych przez nie owoców i warzyw.

Polskie dzieci należą obecnie do najszybciej tyjących w całej Europie. Jeszcze w latach siedemdziesiątych poprzedniego wieku nadmierną masę ciała notowano w Polsce u mniej niż 10 proc. uczniów, podczas gdy obecnie już co piąte dziecko w wieku szkolnym boryka się z nadwagą lub otyłością. Winne temu są zmiany stylu życia, w tym głównie ograniczenie aktywności fizycznej i spożywanie zbyt dużej ilości wysokokalorycznych produktów.

Ważną rolę w zwalczaniu tego problemu może odegrać poprawa sposobu odżywiania, a w szczególności codzienne spożywanie odpowiednich ilości owoców i warzyw.

Program „Owoce i warzywa w szkole” obejmuje obecnie w Polsce przeszło 1,34 mln. dzieci (ponad 96% grupy docelowej) z przeszło 11,3 tys. szkół a w woj. warmińsko-mazurskim w programie uczestniczy prawie 53 tys. dzieci z 461 placówek oświatowych. Każda porcja składa się z jednego produktu owocowego i jednego produktu warzywnego. Obecnie są to:

- świeże owoce: jabłka, gruszki, truskawki, borówki amerykańskie
- świeże warzywa: marchew, papryka słodka, rzodkiewki, kalarepa, pomidorki koktajlowe
- soki owocowe, warzywne i mieszane.

Od początku programu dzieciom udostępniono w kraju ponad 261 mln porcji owocowo-warzywnych, w naszym województwie jest to ok. 15,5 mln porcji.

Sprawne funkcjonowanie programu zależy od zaangażowania wszystkich współpracujących stron, tj. ARR, dostawców, rodziców, samorządów oraz szkół. Szczególnie ważną rolę pełnią w tym procesie nauczyciele i dyrektorzy placówek oświatowych, którzy przy wykorzystaniu różnych narzędzi dydaktycznych, nauczają najmłodsze pokolenie Polaków jak należy się odżywiać i co robić, aby być zdrowym fizycznie i psychicznie.

Aby skutecznie i trwale wpłynąć na nawyki żywieniowe dzieci udostępnianie owoców i warzyw odbywa się równolegle z licznymi działaniami edukacyjnymi, wybranymi i prowadzonymi przez szkoły podstawowe uczestniczące w programie. W ramach tych zajęć dzieci poznają zasady dotyczące zdrowego odżywiania, uczestniczą w konkursach, warsztatach, a także uczą się o pochodzeniu i uprawie owoców i warzyw: np. prowadzą ogródek szkolny lub odwiedzają gospodarstwa rolne. Ważnym aspektem edukacyjnym programu wpływającym na jego skuteczność jest również element wspólnego spożywania w klasie owoców i warzyw przez uczniów. Dla dzieci bowiem bardzo istotne są wzorce zachowań zaczerpnięte od innych rówieśników, a także od rodziców i nauczycieli.

Blizszych informacji związanych z przystępowaniem placówek do uczestnictwa w programie można uzyskać na stronie internetowej www.arr.gov.pl lub dzwoniąc do Oddziału Terenowego ARR w Olsztynie – tel. 89 527 68 94 lub 89 535 47 10.

Prof. dr hab.

Eulalia Julitta Borowska

z Katedry Przetwórstwa
i Chemii Surowców Roślinnych
Wydziału Nauki o Żywności
UWM w Olsztynie radzi:

- owoce i warzywa dostarczają niezbędnych do właściwego funkcjonowania organizmu składników, jak: witaminy, składniki mineralne, polifenole, pektyny, błonnik i wiele innych;
- wg Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zaleca się codzienne spożywanie owoców i warzyw podzielonych na 5 porcji, w łącznej ilości ok. 400g;
- porcja owoców lub warzyw może być zastąpiona takimi produktami jak: soki, nektary, smoothies owocowe, warzywne lub owocowo-warzywne;
- szczególnie wartościowe pod względem zachowania składników żywieniowych oraz cech sensorycznych są soki i smoothies świeże, nie poddane obróbce cieplnej;
- wśród innych zalecanych produktów, bogatych w składniki bioaktywne, wymienić należy surówki ze świeżych owoców i warzyw, kiszonki (ogórki, kapusta) oraz mrożonki;
- ważne jest urozmaicenie pod względem gatunków owoców i warzyw, zarówno ze względu na zróżnicowany skład jakościowy i ilościowy substancji żywieniowych, jak i cechy sensoryczne;
- do zalecanych gatunków należą: jabłka, gruszki, morele, brzoskwinie, śliwki, czereśnie, marchew, pomidory, papryka, rzodkiewka, owoce cytrusowe, a także wyróżniające się szczególnie dużą aktywnością „zmiatania” wolnych rodników - owoce jagodowe (truskawka, czarna jagoda, malina, czarna porzeczka);
- bardzo ważne jest kształtowanie nawyków żywieniowych; dziecko przyzwyczajone od najmłodszych lat do smaku różnych owoców i warzyw, chętnie będzie po nie sięgać także w wieku dorosłym.

www.wocewshkole.org



Zagrożenia w Internecie – cz. 2

Łamanie prawa do prywatności, dostęp do nieodpowiednich treści, przestępczość internetowa, w tym włamania na konta lub oszustwa internetowe to zagrożenia, z którymi spotykamy się w Sieci. Ale nie jedyne... Coraz częściej Internet staje się narzędziem, za pomocą którego dochodzi do aktów przemocy rówieśniczej. Tym samym konflikty uczniowskie przenoszą się do cyberprzestrzeni.

Wraz z coraz większą dostępnością nowych mediów poważnym zagrożeniem dla młodych użytkowników Internetu stali się nie tylko wykorzystujący dziecięcą naiwność dorośli, ale również ich rówieśnicy. Stosowanie przemocy przy użyciu technologii informacyjnych i komunikacyjnych – poczty elektronicznej, komunikatorów, serwisów społecznościowych, serwisów SMS i MMS – określa się terminem *cyberprzemocy* (*cyberbullying*). Przybiera ona postać nękania, straszenia, szantażowania, czy też publikowania i rozsyłania kompromitujących zdjęć i filmików. Zjawisko to jest wyjątkowo niebezpieczne – do opublikowanych zdjęć i filmów natychmiast ma dostęp wielu użytkowników Internetu, rozpowszechniają się one w bardzo szybkim tempie i trudno je usunąć.

Wiele przypadków cyberprzemocy wiąże się także z naruszeniem przepisów prawa. Dzieje się tak, chociażby w sytuacji, gdy ktoś rozsyła za pomocą telefonu komórkowego lub zamieszcza w Sieci wizerunek innej osoby w celu jej ośmieszenia, a także, gdy zamieszcza obrażające kogoś treści i opinie, tworzy ośmieszające strony internetowe, zakłada fałszywe profile w serwisach społecznościowych, po to, by tę osobę skompromitować. Za znieważenie innej osoby kodeks karny przewiduje karę grzywny lub ograniczenie wolności, jednak gdy do znieważenia wykorzystywane są środki masowego komunikowania – kara może wynieść nawet do roku pozbawienia wolności.

Internet lub telefon komórkowy mogą zostać ponadto wykorzystane jako narzędzie do przesyłania gróźb, również takich, które mają na celu zmuszenie odbiorcy do określonego zachowania. Ponadto wielu użytkowników Sieci boryka się z otrzymywaniem nachalnych, uprzykrzających wiadomości SMS lub e-mail, wpisywaniem dużej ilości komentarzy np. na forach internetowych, czy pod opublikowanym w Sieci zdjęciem. Zdarza się, że mimo, iż usuwamy takie wiadomości i nalegamy, by ich nadawca przestał je wysyłać, nadal przychodzą one w znacznej ilości powodując uczucie przytłoczenia, zdenerwowania, a niekiedy również strachu. Zachowania takie mogą być rozpatrywane jako złośliwe niepokojenie, które zgodnie z kodeksem wykroczeń podlega karze ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany. Jeśli zachowanie sprawcy przybiera formę uporczywego nękania, które wzbudza poczucie zagrożenia lub istotnie narusza prywatność pokrzywdzonego, mamy do czynienia z przestępstwem stalkingu (art. 190a § 1 kk). Czyn ten zagrożony jest karą pozbawienia wolności do lat 3, podobnie, jak podszywanie

się pod inną osobę poprzez wykorzystanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia szkody majątkowej lub osobistej.

Aby nie stać się ofiarą przemocy internetowej należy przede wszystkim dbać o prywatność swoich danych osobowych oraz chronić hasła i loginy. Swoim profilom w Sieci warto nadawać bezpieczny status. Przed zamieszczeniem w Internecie zdjęcia lub filmu, zastanówmy się, jak mogą zostać one wykorzystane i kto ma do nich dostęp. Również sami musimy dbać o to, by swoim zachowaniem nie krzywdzić innych osób i nie łamać prawa. Nigdy nie przesyłajmy dalej otrzymanych materiałów (filmów, zdjęć), które

mają na celu sprawienie komuś przykrości, czy wręcz upokorzenie go. Jeśli staniemy się ofiarą cyberprzemocy – szukajmy pomocy! Nasza reakcja na „zaczepki” może jedynie sprowokować sprawcę do dalszego wysyłania wiadomości, czy urażającym nas wpisem na stronie internetowej, od razu poinformować administratora strony/ portalu. Ofiary przemocy w Sieci mogą liczyć również na ochronę prawną. Jeżeli na ich szkodę zostało popełnione przestępstwo powinny one złożyć zawiadomienie na Policji lub w Prokuraturze. Uzyskują wtedy ochronę karną. Dowodami w postępowaniu

karnym są materiały zgrane na nośnik lub wydrukowane, opatrzone adresami stron internetowych, na których były opublikowane (linki do stron). Jeśli czyn, którego padły ofiarą nie mieści się w katalogu czynów z kodeksu karnego, mogą liczyć na ochronę cywilną. Co istotne – osoby niepełnoletnie również ponoszą konsekwencje prawne za popełnione czyny. Jeśli sprawcą przestępstwa – również popełnionego w Sieci - jest osoba poniżej 17 roku życia, działania w sprawie realizuje sąd rodzinny i nieletnich, właściwy ze względu na miejsce pobytu ewentualnego sprawcy.

Szczególną ochronę przed agresją w Internecie należy zapewnić najmłodszym użytkownikom Sieci. Jako dorośli odpowiedzialni jesteśmy za dobro i bezpieczeństwo naszych dzieci. Jeśli to one staną się ofiarą cyberprzemocy – reagujmy natychmiast! Tym bardziej, że bez współpracy z rodzicami nie jest możliwe dochodzenie odpowiedzialności prawnej pokrzywdzonego małoletniego. Warto ze swoim dzieckiem porozmawiać na temat zagrożeń, jakie mogą czyhać w Internecie, a także uświadomić konsekwencje stosowania przemocy w Sieci.

Opracowanie:

Lidia Cynt

Wydział Prewencji KMP w Olsztynie





Dziennikarze z Ukrainy i Białorusi uczestniczyli w obchodach „Dni Ochrony Środowiska na Warmii i Mazurach”

Szlakiem unijnych inwestycji

40-osobowa delegacja dziennikarzy z Ukrainy i Białorusi po raz kolejny odwiedziła Warmię i Mazury. Goście wzięli udział w obchodach „Dniach Ochrony Środowiska na Warmii i Mazurach” podczas których mieli okazję zobaczyć inwestycje dotyczące ochrony środowiska, które powstały przy współudziale środków unijnych. Wizyta została dofinansowana ze środków WFOŚiGW w Olsztynie.



Dziennikarze do Polski przyjechali w ramach VI Międzynarodowego Festiwalu Programów Telewizyjnych i Radiowych „Kalinowe Mosty”. Delegacja składała się z przedstawicieli mediów z 16 regionów Ukrainy i Białorusi. Swoją wizytę w naszym kraju rozpoczęli od Pomorza, gdzie mieli okazję zwiedzić Muzeum Solidarności w Gdańsku, a także spotkać się ze społecznością ukraińską Żuław i Pomorza. Samo otwarcie festiwalu odbyło się w Zespole Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Iławeckim. Zwiedzili także Zakład Karny w Kamińsku, siedzibę Radia Olsztyn, a także Urząd Marszałkowski w Olsztynie. Od czterech lat częścią wizyty dziennikarzy w naszym regionie jest aktywne uczestnictwo w „Dniach ochrony środowiska na Warmii i Mazurach”, które są dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

Zakład w Rudnie

W tym roku dziennikarze z Ukrainy mieli okazję zobaczyć inwestycje, które powstały przy współudziale środków unijnych. W piątek 28 maja zwiedzali Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Rudnie. Gości przywitał prezes spółki Leszek Rochowicz



Pytania do prezesa ZUOK Leszka Rochowicza

– Znajdujecie się Państwo w zakładzie, który powstał przy współudziale środków unijnych – mówił prezes ZUOK w Rudnie Leszek Rochowicz. – Dzięki dotacji z zewnątrz w tym miejscu powstał nowoczesny zakład, w którym prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Nasza działalność była wielokrotnie nagradzana, a zdobyte tytuły i wyróżnienia były dla nas motywacją do dalszej pracy na rzecz ochrony środowiska.



Zważono ukraińską delegację. Według wskaźnika wszyscy goście wraz z opiekunami ważyli blisko 2,5 tony

Prezes Lech Rochowicz w skrócie przedstawił dziennikarzom także historię zakładu i sposoby finansowania poszczególnych etapów rozbudowy zakładu. Opowiedział także o nietypowych znaleziskach, na które natrafiono podczas segregowania odpadów.

– Na jednej z taśm zauważono granat ręczny i nie była to tzw. pamiątka po wojnie, ale współcześnie wykonana broń – mówi Leszek Rochowicz. – Innym razem trafił do nas worek fałszywych banknotów. Nigdy do końca nie wiemy, co znajdzie się na taśmie – dodał.

Dziennikarze z Ukrainy skorzystali z okazji i zapytali prezesa spółki m.in. o płace pracowników zakładu, a także o ceny odbioru odpadów jakie obowiązują na terenie Związku Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko”. Podczas spaceru po



zakładzie na specjalnej wadze zważono ukraińską delegację. Według wskaźnika wszyscy goście wraz z opiekunami ważyli blisko 2,5 tony.

– Byliśmy bardzo ciekawi jak w waszym regionie postępuje się z odpadami – mówi Piotr Midrigan, jeden z organizatorów Festiwalu „Kalinowe Mosty”. – Zakład w Rudnie to doskonały przykład jak powinno się postępować, aby dobrze realizować działania w ramach gospodarki odpadowej. Z takich wizyt jak ta nasi dziennikarze przygotowują obszernie relacje. Moim zdaniem będzie to kolejnym argumentem na korzyść wstępu Ukrainy do Unii Europejskiej.

Lubawskie inwestycje

Tego dnia ukraińscy dziennikarze odwiedzili także Lubawę. Swoją wizytę rozpoczęli od zwiedzania Lubawskich Łazienek – parku, który dzięki środkom Regionalnego Programu Operacyjnego zyskał nowy wygląd. Delegację po zmodernizowanej inwestycji osobiście oprowadzał burmistrz Lubawy Maciej Radtke.



Delegację oprowadzał burmistrz Lubawy Maciej Radtke

– Realizacja zadania polegała na odmuleniu i modernizacji istniejących stawów i kanałów – mówił podczas spaceru z dziennikarzami burmistrz Lubawy. – Dodatkowo powstał też trzeci zbiornik. Wszystko po to, aby zwiększyć powierzchnię lustra wody, a tym samym pojemność stawów. W weekendy, gdy jest ładna pogoda, Lubawskie Łazienki odwiedzają nie setki, ale tysiące osób.

Inwestycja zakończyła się jesienią 2014 roku. Koszt zadania oszacowano na 1,14 mln zł, z czego 0,91 mln zł to środki Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013.



Samochód lubawskich strażaków zrobił duże wrażenie na gościach z Ukrainy i Białorusi

Kolejnym punktem w programie obchodów „Dni ochrony środowiska” była prezentacja podnośnika hydraulicznego SHD

23, który jest na stanie Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubawie. Nowy samochód strażacy otrzymali w ubiegłym roku. Zastąpił on wysłużony 18-letni pojazd.

– Pojazd trafił do nas, ponieważ w Lubawie znajduje się kilka dużych zakładów przemysłowych i tym samym istnieje potencjalne zagrożenie pożarowe i ekologiczne. Nowy samochód pozwala na skuteczniejszą metodę opanowania zagrożeń – tłumaczył podczas prezentacji Krzysztof Szałkowski, komendant gminny w Lubawie.

Samochód lubawskich strażaków zrobił duże wrażenie na gościach z Ukrainy i Białorusi.

– Z tego co wiem Lubawa to niewielkie miasto, a u nas takich pojazdów nie ma nawet w niektórych miastach wojewódzkich – mówi Piotr Midrigan.



Przez chwilę można było poczuć się jak strażak

Goście mieli okazję sprawdzić osobiście możliwości podnośnika, którego zakres pracy wynosi aż 25 m. Nie zabrakło oczywiście także pamiątkowych zdjęć z tego wydarzenia. Kolejnym punktem wizyty było zwiedzanie zmodernizowanej oczyszczalni ścieków. Inwestycja powstała dzięki środkom Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Koszt zadania „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy miejskiej Lubawa” oszacowano na prawie 24 mln zł, z czego ponad 15 mln zł to unijne dofinansowanie.



Lubawskie Łazienki odwiedzają nie setki, ale tysiące osób

– Modernizacja była koniecznością ponieważ oczyszczalnia powstała w latach 80-tych i od tamtej pory nie poddawana była remontowi – tłumaczył dziennikarzom Paweł Rytlewski, kierownik oczyszczalni ścieków w Lubawie. – Modernizacja obiektu pozwoliła nie tylko na wymianę niezbędnego sprzętu na nowocześniejszy, ale także pozwoliła na dostosowanie oczyszczania ścieków do standardów obowiązujących w Unii Europejskiej. Dzięki dofinansowaniu powstała także słoneczna suszarnia osadów. Inwestycję zakończono jesienią 2011 roku.

Kudypskie arboretum



W piątek 29 maja dziennikarze z Ukrainy uczestniczyli w debacie pt. „25 lat samorządu terytorialnego w Polsce – jakie wnioski dla Ukrainy?”, której organizatorem jest Departament Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie. Podczas spotkania poruszono ważne aspekty dotyczące problemów na jakie napotkali na przestrzeni lat samorządowcy w Polsce. Po debacie dziennikarze pojechali do Leśnego Arboretum w Kudypach, gdzie znajduje się m.in. sala edukacyjna. Z myślą o ochronie środowiska budynek arboretum wyposażono w kolektory słoneczne i pompę ciepła. Goście mieli okazję także zobaczyć Leśne Arboretum, które jest jednym z kilku w kraju, które mają charakter parku leśnego i jedynym ogrodem botanicznym w północno-wschodniej Polsce.



**Człowiek może żyć w harmonii z przyrodą i pielęgnować taką samą miłość u przyszłych pokoleń
– mówi Piotr Midrigan**

– To piękne miejsce to jeszcze jeden przykład do naśladowania, jak człowiek może żyć w harmonii z przyrodą i pielęgnować taką samą miłość u przyszłych pokoleń – mówi Piotr Midrigan

Goście wyjechali z Warmii i Mazur pełni wrażeń, ale z przeświadczeniem, że w naszym regionie ekologia to nie puste słowo, ale konkretne działania służące ochronie środowiska.



Spacer po leśnym arboretum

– Jesteśmy bardzo wdzięczni, że tak chętnie dzielicie się swoim doświadczeniem w zakresie ochrony środowiska – podsumowuje wizytę dziennikarzy Piotr Midrigan. – Szczególnie chciałbym podziękować prezesowi Adamowi Krzyśków i pracownikom zaangażowanym w nasz pobyt na Warmii i Mazurach. – Mam nadzieję, że w przyszłym roku będziemy mieli okazję zobaczyć kolejne ważne inwestycje, które służą ochronie środowiska waszego pięknego regionu. Mam nadzieję, że podobne projektu będą w przyszłości realizowane także u nas.

Tekst i fotografie Grzegorz Siemieniuk

ZASADY KONKURSU „EKO – SOŁECTWO”

Redakcja Pulsu Regionu Magazynu Samorządów Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie organizuje po raz **piąty** konkurs zbiórki elektrośmieci.

Zbieramy: lodówki, zamrażarki, roboty kuchenne, pralki, kuchenki, czajniki, tostery, zmywarki, suszarki, żelazka, odkurzacze, telewizory, radia, komputery, laptopy, drukarki, monitory, telefony, maszyny do szycia, golarki, zabawki elektryczne, baterie, silniki elektryczne, dojarki itd.

Zapraszamy wszystkich sołtysów do udziału w akcji, wyznaczenie miejsca na zbiórkę oraz podanie terminu rozpoczęcia i zakończenia.

Udział w konkursie należy zgłosić redakcji do **31 sierpnia** listem z pełnym adresem i telefonem kontaktowym

Minimalna waga odpadów – 500 kg.

Odbiór ustalony będzie z każdym sołectwem indywidualnie

Elektrośmieci odbierać będzie firma Remondis Electrorecycling Sp. z o.o

Institucje wspierające zwycięzców: WFOŚiGW w Olsztynie, Remondis Electrorecycling Sp. z o.o, Organizacja Odzysku Electro-System, Samorząd Wojewódzki, W-MIRol w Olsztynie, W-MODR w Olsztynie, ARR w Olsztynie

**I miejsce - 1500 zł, II-IV miejsce - po 1000 zł,
V-X miejsce po 500 zł.**

Pozostałym uczestnikom przekazane zostaną upominki ufundowane przez:
ZGOK Olsztyn, TUW Biuro Regionalne Olsztyn, Remondis Electrorecycling Sp. z o.o

DODATKOWO PROWADZONA BĘDZIE KLASYFIKACJA NA NAJBEZPIECZNIEJSZE GOSPODARSTWO.

Pracownicy KRUS z zarekomendowanych przez sołtysów gospodarstw wybiorą trzy najlepsze, którym zostaną wręczone równorzędne nagrody rzeczowe na podsumowaniu konkursu w listopadzie br.

Serdecznie zapraszamy wszystkich do udziału w konkursie

Współfinansowano ze środków WFOŚiGW w Olsztynie

REMONDIS®
ELECTRORECYCLING



Kontakt:
Inter Prim Sp. z o.o.
Redakcja Puls Regionu
Magazynu Samorządów Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

ul. Św. Wojciecha 2/23
10-038 Olsztyn
tel. 89 535 48 90
Irena Węgrowska
kom. 501 246 598



WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ



Energia jutra – platforma edukacyjna OZE

Popularyzacja wiedzy i kształcenie umiejętności o energetyce odnawialnej to jedno z priorytetowych zadań Gminy Kurzętnik, której jednym z prymatów jest edukacja od najmłodszych lat ukierunkowana na rozwój umiejętności kluczowych określonych zarówno w podstawie programowej kształcenia ogólnego, jak i przez Parlament Europejski i Radę Europy, a także edukacja pod potrzeby lokalnego rynku pracy. Strategiczne są także działania gminy zmierzające do intensyfikacji przedsięwzięć, które budują wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój kurzętnickiej gminy, promują inicjatywy proprzedsiębiorcze. Inwestycja w kapitał ludzki przekłada się na dynamiczny rozwój lokalny i stymulowanie rozwoju samorządu. Istotnym celem jest dobry klimat inwestycyjny samorządu tworzący nowe, atrakcyjne miejsca pracy. Stąd pomysł na Platformę Edukacyjną OZE, która wzmocni dualizm w nauczaniu. Dzięki niej w sposób interdyscyplinarny uczniowie rozbudzają postawy ekologiczne. Platforma Edukacyjna OZE jest urządzeniem, które inspirowało najmłodsze pokolenie do kształcenia postaw proekologicznych, służy także do zdobywania umiejętności z zakresu zastosowania alternatywnych źródeł energii.

Gmina Kurzętnik jest pierwszą gminą w Polsce, która zakupiła Platformę Edukacyjną OZE. Pozyskano na ten cel środki finansowe z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Wynalazcą urządzenia jest firma „JAN-POL” z gminy Kurzętnik. Innowacyjny pomysł został opatentowany. Platforma składa się z zestawu urządzeń wytwarzających energię z naturalnych źródeł: kolektora słonecznego, turbiny wiatrowej, panelu fotowoltaicznego oraz pompy ciepła. Pozwala to na zobrażowanie działania wszystkich urządzeń wytwarzających energię w naturalny sposób. Zestawienie różnego typu odnawialnych źródeł energii, tworzących jeden spójny system ułatwia zapoznanie najmłodszych z zadaniami, jakie ogrywa każdy poszczególny element platformy. Miniatura jest odzwierciedleniem instalacji rzeczywistych, które zestawione są w jednym miejscu, instalacje te wykonane są z elementów wymiarowych. Dodatkowym atutem platformy jest jej mobilność, dzięki czemu można ją transportować do dowolnej placówki oświatowej, gdzie uczniowie będą się edukować o OZE. Platforma Edukacyjna OZE wzmacnia akcentowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej łączenie wiedzy teoretycznej z praktyczną, wspomniany już dualizm. Doskonale eksponuje praktykę, pokazuje skutki ekonomiczne i ekologiczne przedsięwzięć z zakresu czystej, zielonej energii. Promuje budowanie nowoczesnej gospodarki w sojuszu ze środowiskiem naturalnym. Dzięki zastosowaniu Platformy Edukacyjnej OZE uczniowie poznają i realizują założenia pakietu klimatyczno-energetycznego z Kioto, redukują emisję CO₂ do atmosfery, podejmują działania na rzecz zwiększenia produkcji energii z źródeł odnawialnych oraz wpływają na wzrost efektywności energetycznej. Stają się prosumentami, świadomymi użytkownikami energii korzystającymi z rozproszonej sieci energetycznej.

Innowacyjne urządzenie jest prezentowane i użytkowane nie tylko w szkołach gminy Kurzętnik, ale także podczas wydarzeń gospodarczych i ekologicznych o zasięgu zarówno wojewódzkim, jak i ogólnopolskim. Wykorzystanie Platformy Edukacyjnej OZE popularyzowane było podczas konferencji „Odnawialne źródła energii – technologie i innowacje” w Elblągu, gdzie każdy z zainteresowanych miał możliwość zapoznania się z nowoczesnym zestawem edukacyjnym. Z jej funkcjonowaniem zapoznawali się także uczestnicy finału XXX Ogólnopolskiej Olimpiady Wie-

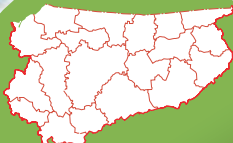
dzy Ekologicznej w Olsztynie organizowanego przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Przedstawiciele środowiska przedsiębiorczego i naukowego poznawali działanie platformy podczas VII Forum Gospodarczego Warmii i Mazur w Olsztynie, dyskutowano o budowaniu przewag konkurencyjnych regionu z wykorzystaniem inteligentnych specjalizacji. Platforma Edukacyjna OZE była także innowacją podczas podsumowania działań ekologicznych „Tydzień dla Ziemi” w Olsztynie. Szczegółowe informacje o Platformie Edukacyjnej OZE można uzyskać na oficjalnej stronie internetowej – <http://www.platformaeducacyjnaoze.pl/>. Urządzenie zostało zaprezentowane także w TVP Olszynie oraz na antenie innych Telewizji Regionalnych.



Wartością dodaną wykorzystywania Platformy Edukacyjnej OZE jest kształcenie wiedzy i umiejętności uczniów, którzy poszerzają swoją wiedzę na temat odnawialnych źródeł energii i sposobów ochrony środowiska naturalnego. Dzięki uświadomieniu młodzieży korzyści płynących z alternatywnych źródeł energii propagujemy ideę OZE także wśród dorosłych. Edukacja społeczna w kierunku zastosowania ekologicznych rozwiązań w domach jest niezwykle istotna. Od decyzji podejmowanych przez każdego z nas zależy stan środowiska, w którym żyjemy. Warto mieć ideę, dzięki której zyska całe społeczeństwo.

Platforma Edukacyjna OZE to doskonałe rozwiązanie edukacyjne dla szkół. Mamy nadzieję, że inne samorządy także skorzystają z innowacyjnej edukacji, propagującej koncepcję energii jutra i odnawialne źródła energii.

VEDYCJA KONKURSU eco



sołectwo

Zapraszamy
wszystkie
sołectwa
do udziału
w konkursie



Współfinansowano ze środków WFOŚiGW w Olsztynie

REMONDIS®
ELECTRORECYCLING

